

Vztahy bývalého Československa a Korejské republiky

25.04.2009 / 16:17

Přestože Korejská republika vznikla už v roce 1948, k navázání diplomatických styků s Československem došlo až po „sametové revoluci“ na počátku roku 1990, protože oba státy v době socialismu v Československu dělila téměř nepřekonatelná ideologická přehrada, která veškeré možné styky prakticky znemožnila. Objasnění důvodů proč bývalé Československo navázalo diplomatické styky s Korejskou republikou až téměř 42 let po vyhlášení její nezávislosti, není možné bez širšího vysvětlení situace.

Když tři roky po osvobození Korejského poloostrova od japonské nadvlády došlo v roce 1948 k vyhlášení hned dvou korejských států – na jihu poloostrova Korejské republiky (KR) a na severu pak Korejské lidově demokratické republiky (KILDR) – jejich zahraničně-politické postavení bylo více než problematické. Korejský poloostrov se totiž stal dalším kolbištěm právě začínající studené války mezi východem a západem – a KR podporovaná Spojenými státy a KILDR podporovaná Sovětským svazem a Čínskou lidovou republikou se i na diplomatickém kolbišti staly zavilými nepřáteli.

KR tak po vyhlášení nezávislosti uznalo jen několik málo států a ještě menší počet z nich s ní navázal diplomatické styky (do vypuknutí korejské války v létě 1950 to byly pouze Spojené státy, Británie, Francie a jejich blízcí spojenci – Čínská republika na Tchaj-wanu, Filipíny a frankistické Španělsko). Dokonce i mnohé latinskoamerické země, které sice nezávislost KR uznaly už v roce 1949 s navázáním diplomatických styků počkaly až do 60. let (první byla v roce 1959 Brazílie). Na konci roku 1959 tak KR měla navázány standardní diplomatické styky s pouhými 13 státy (kromě výše jmenovaných přibýly už jenom Spolková republika Německo v roce 1955, Itálie 1956, Turecko 1957 a o dva roky později Dánsko, Švédsko a Norsko). Zájem o standardní formalizaci svých vztahů s KR neměly dokonce ani ty státy, jejichž jednotky se na straně OSN zúčastnily korejské války (např. Austrálie diplomatické styky navázala až v roce 1961, Švýcarsko 1962, Kanada 1963 a Jihoafrická republika dokonce až v roce 1992). Ke vstřícnějšímu postoji vůči KR došlo teprve v letech 1960-62, kdy se na delší dobu počet států, které navázaly oficiální diplomatické styky s KR stabilizoval na zhruba šest desítek, když s nimi navázala styky velká část zemí Latinské Ameriky a západní Evropy.

Podobně opatrně ovšem postupovaly státy světa i vůči Korejské lidově demokratické republice, která s podporou Čínské lidové republiky a Sovětského svazu vznikla ve stejném roce jako KR. V roce 1959 tak měla KILDR navázány styky s pouhými 15 státy (Sovětský svaz, Československo, Polsko, Maďarsko,

Rumunsko, Bulharsko, Albánie, Německá demokratická republika, Čínská lidová republika, Vietnam, Mongolsko, Indonésie, Alžírsko a Guinea)

Vzhledem k faktu, že v roce 1959 (jedenáct let po vyhlášení nezávislosti KR a KLDK) tak z více než 80 členských zemí OSN jich pouhých 28 (poměr byl lehce ve prospěch KLDK 15:13) navázalo diplomatické styky s jedním či druhým korejským státem, bylo jasné, že svět vyčkával, zda nakonec nedojde k plánovanému sjednocení obou Korejí v jeden stát. A to přesto, že korejská válka (1950-53) dala jasně najevo, že vznik jediného korejského státu není otázkou krátké doby. Proto ty země, které se rozhodly navazovat diplomatické styky s jednou či druhou Korejí, byly vždy jen ty, které měly výrazný politický zájem na jedné či druhé straně poloostrova. Bývalé Československu se po převzetí moci komunisty v únoru 1948 orientovalo výhradně na spolupráci zemí tzv. „Sovětského bloku“, takže proamericky orientovaná Korejská republika pro něj nebyla ani teoretickým partnerem, logicky se tak stalo jedním ze zastánců a partnerů Korejské lidově demokratické republiky na severu Korejského poloostrova.

Pravidelné setkání československých, polských, švédských a švýcarských členů DKNS v polovině 50. let

foto z archivu Jaroslava Komárka

Přes toto všechno ale existoval jeden velmi malý kanál, díky němuž socialistické Československo přece jenom přicházelo do kontaktu s Korejskou republikou. Tou byly českoslovenští vojáci a diplomaté, kteří od konce 50. let až do rozdělení Československa v roce 1993 působili v Dozorčí komisi neutrálních států v Pchanmundžomu v demilitarizovaném pásmu na hranici obou korejských států. Ti se totiž – díky své práci – dostávali do styků nejenom se svými partnery z „druhé“ strany hranice (členy ze Švýcarska a Švédska), ale také občasně cestovali k inspekčním cestám do

jihokorejského vnitrozemí. Přesto přese všechno se ale jednalo pouze o výjimečné a nahodilé nahlédnutí do této jinak Českoslovákům nepřístupné zemi.

Neexistence diplomatických styků, prakticky nulová tradice kontaktů s Korejským poloostrovem, neexistující krajanská komunita a po mnoho let minimální perspektiva vzájemně výhodné ekonomické spolupráce znamenala, že jakékoliv vztahy mezi Korejskou republikou a Československou socialistickou republikou byly po téměř celé období let socialistické vlády v Československu prakticky nemožné.

souboj československých a jihokorejských fotbalistů na OH 1964 v Tokyu

V 60. letech došlo sice k několika malým kontaktům mezi oběma zeměmi – jihokorejský diplomat pod krytím červeného kříže „pronikl“ do Prahy, ale byl hned „objeven“, českoslovenští fotbalisté se střetli s jihokorejskými na olympiádě v Tokyu a účast jihokorejských basketbalistek na mistrovství světa v Praze v roce 1967 vyvolala jak konflikt uvnitř ÚV KSČ, tak problémy ve vztazích s KLDK, které nevytěšil ani fakt, že Československo nakonec sportovkyně de facto „vyhostilo“ a nedovolilo se jim ani zúčastnit slavnostního předání stříbrných medailí, které jim po finálové prohře se Sovětským svazem byly poslány pouze dodatečně.

K náznaku změny došlo až ve chvíli, kdy nejprve Sovětský svaz začal v 70. letech s Korejskou republikou občasně komunikovat, a navíc se začalo výrazně zlepšovat ekonomické postavení Korejské republiky. Velký význam pro vzájemné se otevření mělo i rozhodnutí Mezinárodního olympijského výboru přidělit Soulu konání Olympijských her v roce 1988. Země socialistického bloku – přes nátlak KLDK – už nebyly ochotny pokračovat v sérii olympijských bojkotů (v Montrealu 1976 chyběly země Afriky, v Moskvě 1980 většina západních zemí, zatímco v Los Angeles 1984 zase drtivá většina zemí socialistického bloku), kontakty s představiteli Korejské republiky tak byly navázány – byť zpočátku jen na obchodním a sportovním poli.

československá delegace pochoduje při zahájení OH 1988 v Soulu

Sportovci, kteří se nakonec za Československo zúčastnili soulské olympiády tak byli vlastně prakticky prvními Čechoslováky, kterým se do Korejské republiky podařilo oficiálně přicestovat. V návaznosti na OH v Soulu tak došlo k prvním nepřímým a pak i přímým kontaktům mezi československými a (jiho)korejskými představiteli a především firmami (prim v tom vedla především firma Daewoo, jejíž automobily, elektronika a nákladní lodě byly dodány do Československa ještě v době socialismu).

podpis dohody o otevření obchodních zastoupení Československa a KR (Soul, 17. listopadu 1989)

V olympijském roce pak odmítavý přístup socialistického bloku k oficiálním politickým a ekonomickým stykům s Korejskou republikou narušilo jako první Maďarsko, které nejprve navázalo přímé obchodní styky a o rok později – v roce 1989 - pak i diplomatické styky s Korejskou republikou. Ani pod vlivem tohoto maďarského kroku se ale socialistické Československo po celé období posledního roku své existence nerozhodlo, zda se vydá stejným směrem. Na základě tajného koncepčního materiálu Federálního ministerstva zahraničního obchodu, který se vztahoval k zemím „nepřátel“ (tzv. Jižní Koreji, Tchaj-wanu a Jihoafrické republice) se nakonec rozhodlo zahájit i pravidelné obchodní vztahy, což bylo stvrzeno dokonce podpisem dohody o otevření vzájemných „nevládních“ obchodních zastoupení obou zemí v hlavních městech. K naplnění této dohody už nikdy nedošlo, protože v den, kdy k podpisu dohody v Soulu došlo (17. listopadu 1989) se vše v Československu začalo měnit a následný vývoj už dohodu okamžitě překonal, takže ta dokonce upadla v zapomnění.

Hned v lednu 1990 totiž čs. vláda souhlasila s obnovením, resp. navázáním diplomatických styků se zeměmi, které socialistické Československo z politických důvodů nemělo. K navázání oficiálních kontaktů mezi Korejskou republikou a Československem tak došlo už na přelomu roku 1989 a 1990, už v době, kdy se novým československým prezidentem stal Václav Havel.

P R O T O C O L

on the Establishment of Diplomatic Relations between the
Czechoslovak Socialist Republic and the Republic of Korea

The Government of the Czechoslovak Socialist Republic and
the Government of the Republic of Korea,

Guided by the desire to develop relations between the two
States based on mutual respect and in line with the purposes
and principles of the United Nations, in particular the principles
of equality, sovereignty, territorial integrity, political in-
dependence and non-interference in the internal affairs,

Have agreed to establish diplomatic relations on the level
of Embassies.

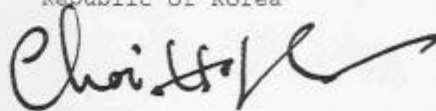
The present Protocol shall enter into force on the day of
signing.

Done in Prague on *22nd March* 1990 in two copies, each
in the English language.

For the Government of the
Czechoslovak Socialist
Republic

For the Government of the
Republic of Korea

protokol o navázání diplomatických styků mezi Československem a Korejskou republikou

Dne 15. ledna 1990 byl tak parafován protokol o navázání diplomatických styků, k jejich oficiálnímu navázání pak došlo ke dni 22. března 1990. Krátce poté – 13. června 1990 – zahájilo v Praze svou činnost první Velvyslanectví Korejské republiky a Prahu navštívila skupina poslanců Národního shromáždění KR. O rok později – ke dni 19. července 1991 – pak svůj zastupitelský úřad v Soulu zřídila

i Česká a Slovenská federativní republika. Vrcholem politických kontaktů mezi oběma zeměmi byla návštěva prezidenta Václava Havla v Korejské republice v dubnu 1992.

© Jaroslav Olša, jr., 2011